УДК 378. 14

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Плахотник О. В., здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Класичний приватний університет м. Запоріжжя

Підготовка висококваліфікованих програмістів є одним з ключових завдань сучасної освіти, оскільки в сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій постійно зростають вимоги до фахівців у галузі ІКТ.

Загалом, професійна підготовка майбутніх програмістів у сучасних умовах орієнтована на практику, навчання через практичні завдання, розробку проєктів з широким використанням сучасних технологій, застосуванням хмарних технологій, штучного інтелекту та інших інноваційних розробок, поєднання знань з інформатики, математики, фізики та інших дисциплін. Ключовими аспектами освітнього процесу є розвиток критичного мислення студентів, заохочення їх до аналізу інформації, пошуку альтернативних рішень та формулювання власних висновків. Надзвичайно важливими в процесі професійної підготовки майбутніх програмістів є створення персоналізованих навчальних траєкторій для кожного студента, організація командної роботи, менторства та коворкінг-просторів тощо.

З огляду на це, в освітньому процесі використовується комплекс наукових підходів, зокрема: компетентнісний, акмеологічний, діяльнісний, особистісно орієнтований, андрагогічний, міждисциплінарний підходи тощо.

Сутність компетентнісного підходу, полягає в орієнтованості «формування компетентностей як головних якостей особистості сучасного суспільства» [2, с. 99] полягає у формуванні у студентів конкретних знань, умінь та навичок, необхідних для успішної роботи програмістом у сучасних умовах. Цей підхід передбачає можливість оцінити рівень компетентностей кожного студента, орієнтацію на практичне застосування знань, чітко визначені очікувані результати навчання.

Акмеологічний підхід зосереджується на досягненні студентами найвищого рівня професійної майстерності та особистісного розвитку. Сутність акмеологічного підходу полягає у «створенні умов для становлення й розвитку в усіх суб'єктів освіти уявлення про успіх, високі досягнення, котрі необхідні для розвитку особистості й соціуму» [5, с. 160].

Перевагами акмеологічного підходу в контексті професійної підготовки майбутніх програмістів є стимулювання саморозвитку та самовдосконалення здобувачів освіти, формування у них професійної відповідальності, розвиток критичного та творчого мислення.

Діяльнісний підхід «ґрунтується на визнанні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості» [там само, с. 101–102] та передбачає організацію й керування цілеспрямованою освітньою діяльністю майбутніх інженерів-програмістів, які навчаються на засадах скороченого циклу професійної підготовки в університетах.

Принципи діяльнісного підходу акцентують на активній діяльності студентів у процесі навчання, на їхній самостійності та відповідальності, розвитку критичного мислення та творчих здібностей, вміння самостійно приймати рішення, підвищенні мотивації до навчання. Прикладами застосування цього в освітньому процесі можуть бути такі види роботи, як проєктна діяльність, самостійне вивчення нових технологій, участь у наукових гуртках тощо.

Особистісно зорієнтований підхід у підготовці майбутніх програмістів передбачає індивідуалізацію навчального процесу, з урахуванням особливостей кожного студента. Цей підхід дозволяє максимально розкрити потенціал кожного студента та підготувати висококваліфікованих фахівців, здатних адаптуватися до швидкозмінних умов ІТ-індустрії.

Крізь призму особистісно зорієнтованого підходу метою, суб'єктом, результатом і головним критерієм ефективності освітнього процесу є особистість [3, с. 36–37].

У процесі використання особистісно зорієнтованого підходу до підготовки майбутніх програмістів відбувається стимулювання активної пізнавальної діяльності студентів, оскільки їм надаються можливості самостійно обирати завдання та методи їх виконання, розвиються навички самоменеджменту, самоорганізації та управління часом тощо.

Сутність андрагогічного підходу полягає в тому, що в процесі професійної підготовки дорослої людини необхідно враховувати її особливості (потреби, мотиви, професійні проблеми, наявний життєвий досвід тощо) та будувати освітній процес як спільну діяльність, що здійснюється на партнерських засадах [4, с. 9–10].

Основними принципами реалізації андрагогічного підходу є пріоритетність самостійного навчання, суб'єкт-суб'єктні відносини, використання позитивного соціального та професійного досвіду, практико орієнтоване навчання, актуалізація результатів навчання тощо [2, с. 106].Значення цього підходу пов'язане з тим, що здобувачі вищої освіти, які навчаються на засадах скороченого циклу професійної підготовки, вже досягли певних вершин професійного та особистісного розвитку, тому постає завдання сприяти їх подальшому самовдосконаленню, сформувати прагнення до саморозвитку.

Сутність міждисциплінарного підходу полягає в тому, що він поєднує знання з різних галузей науки для вирішення складних

програмних завдань. У процесі його використання відбувається формування системного мислення здобувачів освіти, здатність бачити ширшу картину проблеми. Також здійснюється професійна підготовка майбутніх фахівців-програмісті, готових працювати в мультидисциплінарних командах.

Його практичне застосування дозволяє використовувати знання, засвоєні в процесі вивчення різних дисциплін, для вирішення складних науково-методологічних проблем як єдине ціле [1, с. 32].

Отже, в процесі професійної підготовки майбутніх програмістів вимагає комплексного підходу, що поєднує в собі теоретичні знання, практичні навички. Сучасні концептуальні підходи до навчання (компетентнісний, акмеологічний, діяльнісний, особистісно орієнтований, андрагогічний, міждисциплінарний) орієнтовані на розвиток творчого мислення, критичного аналізу та здатності до самонавчання в галузі ІКТ. Завдяки інноваційним методам та технологіям, майбутні інженери-програмісти мають можливість отримати якісну освіту та стати затребуваними фахівцями на ринку праці.

Література:

1. Волкова І. М. Трансдисциплінарна інтерпретація природи маркетингових досліджень. *Вісник ЖНАЕУ.* 2017. № 2(62), Т. 2. С. 31–34.

2. Іванова С. М. Використання системи Eprints як засобу інформаційно-комунікаційної підтримки наукової діяльності в галузі педагогічних наук : дис. … канд. пед. наук : 13.00.10 / Інститут інформаційних технологій і засобів навчання. Київ, 2014. 317 с.

3. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

4. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук’янова Л. Б., Аніщенко О. В. Київ; Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.

М., 2014. 108 с.

5. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. ПереяславХмельницький : Домбровська Я. М., 2016. 473 с.

УДК 378:004:519.85

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ DEA ДЛЯ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Долгіх Я.В., к.е.н., доцент
Сумський національний аграрний університет

Постановка проблеми. Важливою оцінкою діяльності будь-якого суб'єкта, що господарює є його ефективність. Аналіз ефективності в статиці дозволяє виявити ступінь відповідності результатів господарювання використаним ресурсам, а в динаміці – загальну тенденцію розвитку діяльності суб'єкту (прогресивна чи регресивна). Отримати об'єктивну оцінку ефективності дозволяють сучасні методи дослідження, серед яких – непараметричний метод *Data Envelopment Analysis* (далі – DEA). В останній час широке розповсюдження отримали наукові дослідження щодо застосування методу DEA в різних сферах діяльності, в тому числі у вищій освіті. Особливості практичного використання методу DEA для оцінки ефективності закладів вищої освіти (далі – ЗВО) України, її аналізу в статиці та динаміці вивчені недостатньо, що обумовлює актуальність дослідження.

Викладення основного матеріалу. Згідно з дослідженням [1] для оцінки ефективності освітньої діяльності найчастіше використовуються